

שמות פרק ט

(יז) עוֹדֵךְ מִסְתוֹלֵל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלַחֶם: (יח) הֲנִי מִמְטִיר כְּעַתְּ מִחַר בְּרֶד כְּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כְּמֹהוּ בְּמִצְרַיִם לְמִן הַיּוֹם הַזֶּה וְעַתָּה וְעַד עֵתָּה: (יט) וְעַתָּה שְׁלַח הֲעֵז אֶת מִקְנֶךָ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָךְ בַּשָּׂדֶה כֹּל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִמְצָא בַשָּׂדֶה וְלֹא יֵאָסֵף הַבִּיטָה וְיֵרַד עֲלֵהֶם הַבְּרֶד וּמָתוּ: (כ) הֲרָא אֶת דְּבַר יִקְוֶה מֵעַבְדֵי פְרַעֲהַ הַנִּיֵּס אֶת עַבְדֵּי וְאֶת מִקְנֵהוּ אֶל הַבְּתָיִם: (כא) וְאֲשֶׁר לֹא שָׁם לְבוֹ אֶל דְּבַר יִקְוֶה וַיַּעֲזֹב אֶת עַבְדֵּי וְאֶת מִקְנֵהוּ בַשָּׂדֶה: פ (כב) וַיֹּאמֶר יִקְוֶה אֶל מֹשֶׁה יְטֵה אֶת יָדָךְ עַל הַשָּׁמַיִם וְהִי בְרֶד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (כג) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עַל הַשָּׁמַיִם וַיִּקְוֶה וַתֵּן קֹלֶת וַיִּבְרַד וַתִּהְלֶךְ אֵשׁ אֶרְצָה וַיִּמְטֹר יִקְוֶה בְּרֶד עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: (כד) וַיְהִי בְרֶד וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בַּתּוֹךְ הַבְּרֶד כְּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כְּמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאִזְ הַיְיָה לְגוֹי: (כה) וַיֵּץ הַבְּרֶד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְאֶת כָּל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבְּרֶד וְאֶת כָּל עֵץ הַשָּׂדֶה שָׁבַר: (כו) רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בְרֶד: (כז) וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהַ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם חֲטָאֵתִי הַפְּעַם יִקְוֶה הַצִּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הַרְשָׁעִים: (כח) הֲעִתִּירוּ אֶל יִקְוֶה וְרַב מְהִיֵּת קֹלֶת אֱלֹהִים וַיִּבְרַד וַאֲשַׁלַּח אֲתֶכֶם וְלֹא תִסְפוּן לְעַמֹּד: (כט) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כִּצְאֹתִי אֶת הָעִיר אֶפְרָיִם אֶת כְּפִי אֶל יִקְוֶה הַקְּלוֹת יִחְדְּלוּ וְהַבְּרֶד לֹא יִהְיֶה עוֹד לְמַעַן תִּדְעַ כִּי לִיקְוֶה הָאֶרֶץ: (ל) וְאַתָּה וְעַבְדֵּיךָ יָדְעִתִּי כִּי טָרִם תִּירָאוּן מִפְּנֵי יִקְוֶה אֱלֹהִים: (לא) וְהַפְּשַׁתָּה וְהַשְׁעֲרָה נִקְתָּה כִּי הַשְׁעֲרָה אָבִיב וְהַפְּשַׁתָּה גְבַעַל: (לב) וְהַחֲטָה וְהַכְּסַמְתָּ לֹא נָפוּ כִּי אֶפְיִלֹת הִנֵּה: (לג) וַיִּצְא מֹשֶׁה מֵעַם פְּרַעֲהַ אֶת הָעִיר וַיִּפְרָשׁ כְּפִיו אֶל יִקְוֶה וַיִּחְדְּלוּ הַקְּלוֹת וְהַבְּרֶד וּמְטֹר לֹא נָתַדְּ אֶרְצָה: (לד) וַיִּרְא פְּרַעֲהַ כִּי חָדַל הַמְטֹר וְהַבְּרֶד וְהַקְּלוֹת וַיִּסְּף לַחֲטֹא וַיִּכְבַּד לְבוֹ הוּא וְעַבְדָּיו: (לה) וַיִּחְזַק לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא שְׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּאֲשֶׁר דָּבַר יִקְוֶה בְּיַד מֹשֶׁה:

רש"י
 (יז) עוֹדֵךְ מִסְתוֹלֵל בְּעַמִּי - כְּתַרְגוּמוֹ כְּבִישַׁת בֵּיהּ בְּעַמִּי, וְהוּא מַגְזֵרַת (יִשְׁעִיָּהוּ י"א ט"ז) מַסְלָה, דְּמַתְרַגְמִינָן אֹרַח כְּבִישָׁא, וּבִלְעֵז קִלְקִי"ר [לְכַבּוּשׁ]. וְכַבֵּר פִּירְשַׁתִּי בְּסוּף וַיְהִי מִקֶּץ כֹּל תִּיבָה שֶׁתַּחֲלַת יִסוּדָה סַמ"ךְ וְהִיא בָּאָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן מִתְּפַעֲל, נוֹתֵן הַתִּי"ו שֶׁל שְׁמוֹשׁ בְּאִמְצַע אוֹתוֹת שֶׁל עֵינָךְ, כְּגוֹן ז"ו וְכְגוֹן (קִהֲלַת י"ב ה) וַיִּסְתַּבֵּל הַחֹגֵב, מַגְזֵרַת סַבֵּל, (בְּמַדְבֵּר ט"ז יג) כִּי תִשְׁתַּרֵּר עֲלֵינוּ, מַגְזֵרַת שֵׁר וְנִגִּיד, (דְּנִיָּאל ז' ח) מִשְׁתַּכֵּל הוּיֵת: (יח) כַּעַת מַחֵר - כַּעַת הַזֹּאת לְמַחֵר, שֵׁרֵט לֹו שְׁרִיטָה בְּכוֹתֵל לְמַחֵר כְּשֶׁתִּגִּיעַ חֲמָה לְכַאֵן יֵרַד הַבְּרֶד: הוֹסְדָה - שְׁנַתִּיסְדָה וְכֹל תִּיבָה שֶׁתַּחֲלַת יִסוּדָה יו"ד כְּגוֹן יִסֵּד, יֵלֵד, יִדַע, יִסֵּר, כִּשְׁהִיא מִתְּפַעֲלַת תְּבֵא הוּי"ו בְּמִקּוֹם הוּי"ד, כְּמוֹ הוֹסְדָה (הוֹשַׁע ב' ה) הוֹלֵדָה (אַסְתֵּר ב' כה) וַיּוֹדַע (בְּרַאשִׁית מו' כ) וַיּוֹלֵד לְיוֹסֵף, בְּדַבְרִים לֹא יוֹסֵר עַבֵּד (מִשְׁלֵי כ"ט יט): (יט) שִׁלַּח הֲעִזוּ - כְּתַרְגוּמוֹ שִׁלַּח כְּנוֹשׁ. וְכֵן (יִשְׁעִיָּהוּ י' לא) יוֹשְׁבֵי הַגְּבִים הֲעִיזוּ, (יִרְמִיָּהוּ ו' א) הֲעִיזוּ בְנֵי בְנִימֵן: וְלֹא יֹאסֵף הַבִּיטָה - לְשׁוֹן הַכְּנַסָּה הוּא: (כ) הַנִּיֵּס - הַבְּרִיחַ לְשׁוֹן (שְׁמוֹת ד' ג) וַיִּנַּס מֹשֶׁה: (כב) עַל הַשְּׁמַיִם - לְצַד הַשְּׁמַיִם, וּמַדְרַשׁ אַגְדָּה הַגְּבִיָּהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לְמַעַלָּה מִן הַשְּׁמַיִם: (כד) מִתְלַקַּחַת בַּתּוֹךְ הַבְּרֶד - נֵס בַּתּוֹךְ נֵס, הָאֵשׁ וְהַבְּרֶד מְעוֹרְבִין, וְהַבְּרֶד מִים הוּא, וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנֵם עֲשׂוֹ שְׁלוֹם בִּינְיָהִם: (כה) וְרַב - דִּי לוֹ בְּמָה שְׁהוֹרִיד כְּבֵר: (כז) כִּצְאֹתִי אֶת הָעִיר - מִן הָעִיר, אֲבֵל בַּתּוֹךְ הָעִיר לֹא הִתְפַּלֵּל, לְפִי שֶׁהִיָּתָה מְלֵאָה גְלוּלִים: (ל) טָרִם תִּירָאוּן - עַדִּין לֹא תִירָאוּן. וְכֵן כֹּל טָרִם שְׁבַמְקָרָא עַדִּין לֹא הוּא, וְאִינוּ לְשׁוֹן קוֹדֵם, כְּמוֹ (בְּרַאשִׁית י"ד ד) טָרִם יִשְׁכְּבוּ, עַד לֹא שְׁכִיבוּ (שֵׁם ב' ה) טָרִם יִצְמַח, עַד לֹא יִצְמַח, אִף זֶה כֵן הוּא יִדְעִתִּי כִּי עַדִּין אִינְכֶם יִרְאִים וּמִשְׁתַּהִיָּה הַרוּחָה תַעֲמַדוּ בְּקִלְקוֹלְכֶם: (לא) וְהַפְּשַׁתָּה וְהַשְׁעֲרָה נִכְתָּה - נִשְׁבַּרָה לְשׁוֹן (מַלְכִים ב' כג כ"ט) פְּרַעֲהַ נָכָה, (יִשְׁעִיָּהוּ ט"ז ז) נִכְאִים, וְכֵן (פְּסוּק ל"ב) לֹא נָכוּ. וְלֹא יִתְכֵן לְפָרְשׁוֹ לְשׁוֹן הַכֹּהֵן, שְׁאִין נו"ךְ בְּמִקּוֹם הִיא לְפָרְשׁ נִכְתָּה כְּמוֹ הוֹכַתָּה, נָכוּ כְּמוֹ הַכּוּ, אֲלֵא הַנו"ךְ שׁוֹרֵשׁ

שמות פרק ח פסוק כא

יִקְרָא פְּרַעֲהַ אֶל מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ לָכוּ זָבַחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ:

שמות פרק י' פסוק ח

וַיֹּשֶׁב אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֲרֹן אֶל פְּרַעֲהַ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם לָכוּ עַבְדוּ אֶת יִקְוֶה אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמִי הַהֲלֹכִים:

רש"י

וַיֹּאד יַעֲלָה מִן הָאֶרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת אָדָם, כַּגְּבַל זֶה שְׁנוֹתָן מִים וְאַחֵר כֵּךְ לֵשׁ אֶת הָעִיסָה, אִף כֵּאֵן וְהִשְׁקָה וְאַחֵר כֵּךְ וַיִּיצֵר: וַאֲד יַעֲלָה מִן הָאֶרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת אָדָם, כַּגְּבַל זֶה שְׁנוֹתָן מִים וְאַחֵר כֵּךְ לֵשׁ אֶת הָעִיסָה, אִף כֵּאֵן וְהִשְׁקָה לְשֵׁרוֹת הָעַפְרָ וְנִבְרָא כֵּךְ פְּנֵי הָאֲדָמָה:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

רש"י

אשר חלם להם - עליהם, וידע שנתקיימו, שהרי השתחוו לו: **ערות הארץ** - גלוי הארץ, מהיכן היא נוחה ליכבש, כמו (ויקרא כ יח) את מקורה הערה, וכמו (יחזקאל טז ז) ערום ועריה. וכן כל ערוה שבמקרא לשון גילוי. ותרגום אונקלוס בדקא דארעא, כמו (מלכים ב' יב ו) בדק הבית, רעוע הבית, אבל לא דקדק לפרשו אחר לשון המקרא:

בראשית פרק מב פסוק ט

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֵמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִרְגְּלֵי אַתֶּם לָרְאוֹת אֶת עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַתְּם:

רש"י

התנים הגדול - לפי שכל גדולתה של מצרים וכל שובע שבה על ידי יאורי נילוס הוא לפיכך הנביא ממשל את מלכה לתנין ואת עמה לדגת יאור: **לי יאורי** - איני צריך לעליונים כי יש לי יאורי מספיק כל צרכי: **ואני עשיתני** - בגבורתי ובחכמתי הגדלתי גדולתי וממשלתי:

יחזקאל פרק כט פסוק ג

דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְקוֹקֵה הַנְּנִי עֲלֶיךָ פְּרֹעָה מְלֶכֶת מִצְרַיִם הַתְּנִים הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ אֲרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי אֲרִי וְאֲנִי עָשִׂיתֵנִי: